

EU:n alue- ja rakennepolitiikan 2021–2027 valmistelu: Pohjois-Pohjanmaan oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma (JTF-rahasto)

Mkh 14.03.2022 § 37

65/04.02.00/2021

Asian esittely

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakaudella 2021-2027 otetaan käyttöön EAKR- ja ESR+ -rahastojen rinnalle uusi oikeudenmukaisen siirtymän rahaston, JTF (Just Transition Fund). Rahaston tarkoituksena on tuen antaminen alueille, joihin kohdistuu sosioekonomisia haasteita sen vuoksi, että EU siirtyy ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä. JTF:n tavoitteena on lieventää ilmastosiirtymän haitallisia vaikutuksia tukemalla alueita ja työntekijöitä, joihin siirtymä vaikuttaa eniten. JTF-rahastosta tuetuilla toimilla tuetaan paikallisen talouden monipuolistamista ja lievennetään ilmastotoimien kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen. Rahasto kohdentuu EU:ssa fossiilisista polttoaineista (hiili, turve, öljyliuske) riippuvaisille alueille ja paljon kasvihuonekaasuja aiheuttavaan teollisuuteen.

Suomessa JTF-rahoitus kohdistetaan turpeen energiakäytön vähentämisestä syntyviin sosioekonomisiin haasteisiin ja aluetaloudellisiin vaikutuksiin, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Suomen hallitus on sitoutunut puolittamaan turpeen energiakäytön vuoteen 2030 mennessä.

Suomessa turvetoimiala työllistää noin 2500 htv. Turvetoimiala on keskittynyt erityisesti kolmeen maakuntaan: Pohjois-Pohjanmaalle, Etelä-Pohjanmaalle ja Keski-Suomeen. Pohjois-Pohjanmaalla toimiala työllistää n. 470 htv. Päästöoikeuksien hinnan pysyessä korkealla tasolla Pohjois-Pohjanmaan energiaturpeen kulutuksen ja tuotannon arvioidaan loppuvan lähes kokonaan vuoteen 2025 mennessä, ja kokonaan v. 2030 mennessä.

JTF-toimia ei kuitenkaan rajata pelkästään turvealueisiin. Oleellista on, että toimenpiteiden hyöty suuntautuu turvetoimialan välittömien tai välillisten haittojen vaikutusalueeseen. Elinkeinojen monipuolistamisen toimenpiteet kohdistuvat pääosin turvetoimialan ulkopuolisille sektoreille. JTF-toimet luetaan kokonaisuutena ilmastotoimiksi, mutta JTF-toimilta ei edellytetä päästövähennystavoitteita.

Suomen JTF+valtio -rahoituksen määrä on 644 milj. €. Valtioneuvoston linjauksen mukaisesti Pohjois-Pohjanmaalle kohdennetaan 119,4 milj. €. Rahasto on 33,5 % maakunnan EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksesta.

JTF-rahoituksen käytön edellytyksenä on alueelliset oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmat. JTF-rahoitus tullaan käyttämään maakunnassa ao. suunnitelman mukaisesti.

Alueelliset suunnitelmat sisällytetään Suomen EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma-asiakirjan liitteiksi. Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi ensimmäiset luonnokset maaliskuussa 2021. Lopullisia suunnitelmia ministeriö odottaa 16.3.2022 mennessä. Alueelliset suunnitelmat etenevät ministeriön ja valtioneuvoston kautta komission viralliseen käsittelyyn kevään aikana. Jos komissio hyväksyy kaikkien maakuntien suunnitelmat, JTF voisi käynnistyä arviolta syksyllä 2022.

Komission käsittelyyn lähetettävän siirtymäsuunnitelman hyväksyy maakunnan yhteistyöryhmä.

Kehittämispäällikkö Päivi Keisanen esittelee Pohjois-Pohjanmaan oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman.

(Valmistelija: kehittämispäällikkö Päivi Keisanen, 050 431 0605)

Maakuntajohtajan esitys

Merkitään tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.